Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

19. studenoga 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Slobodno kretanje robe – Zajednička organizacija tržišta lana i konoplje – Odstupanja – Zaštita javnog zdravlja – Nacionalno zakonodavstvo kojim se industrijska proizvodnja i stavljanje na tržište konoplje ograničavaju samo na vlakna i sjeme – Kanabidiol (CBD)”

U predmetu C-663/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio cour d’appel d’Aix-en-Provence (Žalbeni sud u Aix-en-Provenceu, Francuska), odlukom od 23. listopada 2018., koju je Sud zaprimio 23. listopada 2018., u kaznenom postupku protiv

BS,

CA

uz sudjelovanje:

Ministère public,

Conseil national de l’ordre des pharmaciens,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: M. Vilaras, predsjednik vijeća, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin (izvjestitelj) i K. Jürimäe, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: V. Giacobbo, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 23. listopada 2019.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za BS, X. Pizarro i I. Metton, *avocats*,

– za CA, E. van Keymeulen, M. De Vallois, A. Vey i L.-M. De Roux, *avocats*,

– za francusku vladu, A.-L. Desjonquères, C. Mosser i R. Coesme, u svojstvu agenata,

– za vladu Helenske Republike, G. Kanellopoulos i A. Vasilopoulou, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, A. Lewis, M. Huttunen i M. Kaduczak, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: francuski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. svibnja 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 34. i 36. UFEU-a, Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 (SL 2013., L 347, str. 608.) te Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL 2013., L 347, str. 671. i ispravci SL 2014., L 189, str. 261., SL 2015., L 114, str. 25. i SL 2020., L 1, str. 5.).

2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka pokrenutog u Francuskoj protiv osoba BS i CA u vezi sa stavljanjem na tržište i distribucijom elektroničke cigarete s konopljinim uljem.

Pravni okvir

Međunarodno pravo

HS i napomene s objašnjenjem HS-a

– HS

3 Vijeće za carinsku suradnju, koje je postalo Svjetska carinska organizacija (WCO), osnovano je Konvencijom o osnivanju Vijeća za carinsku suradnju sklopljenom u Bruxellesu 15. prosinca 1950. WCO je izradio Harmonizirani sustav nazivlja i brojčanog označavanja robe (u daljnjem tekstu: HS) koji je uspostavljen Međunarodnom konvencijom o Harmoniziranom sustavu nazivlja i brojčanog označavanja robe sklopljenom u Bruxellesu 14. lipnja 1983. i odobrenom zajedno s Protokolom o njezinim izmjenama od 24. lipnja 1986. u ime Europske ekonomske zajednice Odlukom Vijeća 87/369/EEZ od 7. travnja 1987. (SL 1987., L 198, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 6., str. 3.; u daljnjem tekstu: Konvencija o HS-u).

4 U tarifnom broju 29.32 nomenklature HS-a, koji se nalazi u njegovu poglavlju 29., naslovljenom „Organski kemijski proizvodi”, navodi se:

Br. tarifnog broja	Brojčana oznaka iz HS-a	Nazivlje robe
[…]		[…]
29.32		Heterociklički spojevi samo s hetero atomom ili heteroatomima kisika
[…]		[…]
		– ostali
	2932.95	– – tetrahidrokanabinoli (svi izomeri)
		– – ostalo

5 Pod tarifni broj 57.01 nomenklature HS-a, koji je postao njegov tarifni broj 53.02, potpada „Prava konoplja (*Cannabis sativa L.*) sirova ili prerađena, ali nepredena; kučina i otpatci od konoplje (uključujući otpadnu pređu i rastrgane tekstilne materijale)”.

– *Napomene s objašnjenjem HS-a*

6 WCO izrađuje napomene s objašnjenjem HS-a u skladu s odredbama Konvencije o HS-u.

7 U napomeni koja se odnosi na poglavlje 29. nomenklature HS-a navodi se:

„Poglavlje 29. u načelu sadržava samo spojeve određenog kemijskog sastava koji su prikazani zasebno […]. Spoj određenog kemijskog sastava prikazan zasebno jest tvar sastavljena od jedne vrste molekula (npr. kovalentne ili ionske) čiji je sastav određen stalnim odnosom između njegovih elemenata i koji se može prikazati jedinstvenim strukturalnim dijagramom. […] Ti spojevi mogu sadržavati nečistoće.”

8 U skladu s napomenom koja se odnosi na tarifni broj 53.02 nomenklature HS-a, taj tarifni broj obuhvaća sljedeće:

„1. Sirova prava konoplja, kako je dobivena čupanjem, gratinirana ili ne.

2. Močena prava konoplja, čija se vlakna, djelomično odvojena od drvenog dijela biljke, još uvijek za njega drže.

3. Trta prava konoplja, odnosno sama kučina, sastavljena od snopova vlakana (tekstilna vlakna) ponekad duljih od 2 m.

4. Kučina od prave konoplje, češljana ili na drugi način obrađena za predenje (ali nepredena), obično u obliku vrpci ili pramenova.

5. Nitasta kučina i otpaci od prave konoplje koji općenito potječu od trlenja, a osobito od češljanja, kao i otpadna pređa prave konoplje prikupljena, među ostalim, tijekom predenja ili trljenja i rastrgani tekstilni materijali od prave konoplje dobiveni trganjem starih konopa, krpa itd. Ti otpaci su ovdje uključeni neovisno o tome mogu li se koristiti za pređu (u obliku vrpci ili pramenova) ili ne; u tom slučaju oni se koriste, na primjer, kao materijali za punjenje ili brtvljenje ili za proizvodnju papira.”

Jedinstvena konvencija

9 U članku 1. Jedinstvene konvencije o opojnim drogama iz 1961., kako je izmijenjena Protokolom iz 1972. o izmjenama Jedinstvene konvencije o opojnim drogama iz 1961., potpisane u New Yorku 30. ožujka 1961. (*Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda*, sv. 520., br. 7515., u daljnjem tekstu: Jedinstvena konvencija), predviđa se:

„1. Osim ako je izričito drukčije određeno ili ako kontekst zahtijeva drukčije, na sve odredbe ove Konvencije primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

(b) Izraz ‚kanabis' označava cvjetonosne ili plodonosne vrhove biljke kanabisa (osim sjemena i lišća bez vrhova) s kojih nije uklonjena smola, bez obzira na njihovu upotrebu.

(c) Izraz ‚biljka kanabis' označava sve biljke vrste kanabis.

[…]

(j) Izraz ‚opojna droga' označava svaku tvar iz tablica I. i II.,

bilo da je ona prirodna ili sintetička.

[…]"

10 Popis opojnih droga iz tablice I. iste konvencije sadržava kanabis, smolu kanabisa, ekstrakte i tinkture kanabisa.

Konvencija o psihotropnim tvarima

11 Konvencijom iz 1971. o opojnim drogama sklopljenom u Beču 21. veljače 1971. (*Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda*, sv. 1019., br. 14956., u daljnjem tekstu: Konvencija o psihotropnim tvarima) u njezinu članku 1. točki (e) predviđa se:

„Osim ako je izričito drukčije određeno ili ako kontekst zahtijeva drukčije, u ovoj Konvenciji sljedeći izrazi imaju ova značenja:

[…]

(e) Izraz ‚psihotropna tvar' označava svaku tvar, bilo da je ona prirodnog ili sintetičkog podrijetla, ili svaki prirodni proizvod iz tablice I., II., III. ili IV. [ove konvencije]."

Pravo Unije

Okvirna odluka 2004/757/PUP

12 U članku 1. Okvirne odluke Vijeća 2004/757/PUP od 25. listopada 2004. o utvrđivanju minimalnih odredaba vezanih za elemente kaznenih djela i sankcija u području nezakonite trgovine drogom (SL 2004., L 335, str. 8.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 80.) propisuje se:

„Za potrebe Okvirne odluke:

1. ‚droga' znači svaka tvar koja je obuhvaćena sljedećim Konvencijama Ujedinjenih naroda:
   (a) [Jedinstvenom konvencijom];
   (b) [Konvencijom o psihotropnim tvarima]. Ona također uključuje tvari koje su predmetom kontrola prema Zajedničkoj akciji 97/396/PUP od 16. lipnja 1997. [na temelju članka K 3 Ugovora o Europskoj uniji] o razmjeni informacija, procjeni rizika i kontroli novih sintetskih droga [(SL 1997., L 167, str. 1.)]."

13 U skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (a) Okvirne odluke 2004/757, svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi osigurala kažnjavanje sljedećeg namjernog ponašanja, ako je počinjeno bez odgovarajućeg ovlaštenja: proizvodnja, izrada, ekstrakcija, pripravljanje, nuđenje, nuđenje na prodaju, distribucija, prodaja, isporuka pod bilo kakvim uvjetima, posredovanje, otprema, otprema u tranzitu, prijevoz, uvoz ili izvoz droga. U članku 2. stavku 2. te okvirne odluke pojašnjava se da ponašanja opisana u njezinu članku 2. stavku 1. nisu uključena u područje primjene navedene okvirne odluke kada počinitelji gore navedeno učine isključivo radi osobne potrošnje kako je definirano nacionalnim pravom.

Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma

14 Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama (SL 2000., L 239, str. 19.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 9., str. 12.), potpisana u Schengenu 19. lipnja 1990. i stupila na snagu 26. ožujka 1995., u daljnjem tekstu: Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma) dio je schengenske pravne stečevine kako je navedeno u članku 1. stavku 2. Odluke Vijeća 1999/435/EZ od 20. svibnja 1999. o definiranju schengenske pravne stečevine radi utvrđivanja, u skladu s odgovarajućim odredbama Ugovora o osnivanju Europske zajednice i Ugovora o Europskoj uniji, pravne osnove za svaku od odredaba ili odluka koje čine pravnu stečevinu (SL 1999., L 176, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 8., str. 3.; u daljnjem tekstu: Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma).

15 U članku 71. stavku 1. te provedbene konvencije određuje se da se ugovorne stranke obvezuju, u pogledu izravne ili neizravne prodaje opojnih droga i psihotropnih tvari bilo koje vrste, uključujući kanabis, te posjedovanja takvih proizvoda i tvari radi prodaje ili izvoza, donijeti u skladu s postojećim konvencijama Ujedinjenih naroda sve potrebne mjere za sprečavanje i kažnjavanje nezakonitog prometa opojnim drogama i psihotropnim tvarima.

Uredba br. 1307/2013

16 U članku 1. stavku 1. točki (a) Uredbe br. 1307/2013 predviđa se:

„Ovom se Uredbom utvrđuju:

(a) zajednička pravila o plaćanjima koja se izravno dodjeljuju poljoprivrednicima u okviru programa potpore navedenih u Prilogu I. (‚izravna plaćanja”).”

17 U skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (d) te uredbe:

„Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

(d) ‚poljoprivredni proizvodi’ znači proizvodi, uz iznimku proizvoda ribarstva, navedeni u Prilogu I. Ugovorima, i pamuk”.

18 U članku 32. stavku 6. navedene uredbe određuje se:

„Površine koje se koriste za proizvodnju konoplje smatraju se prihvatljivim hektarima samo ako sadržaj tetrahidrokanabinola u sortama koje se koriste ne prelazi 0,2 %.”

19 Člankom 35. stavkom 3. te uredbe propisuje se:

„Kako bi se očuvalo javno zdravlje, [Europska] Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 70. kojima se utvrđuju pravila kojima se dodjela plaćanja uvjetuje upotrebom certificiranog sjemena određenih sorti konoplje te postupak za određivanje sorti konoplje i provjeru njihova sadržaja tetrahidrokanabiola iz članka 32. stavka 6.”

Uredba br. 1308/2013

20 Člankom 1. stavcima 1. i 2. Uredbe br. 1308/2013 propisano je:

„1. Ovom Uredbom uspostavlja se zajednička organizacija tržištâ poljoprivrednih proizvoda, što podrazumijeva sve proizvode navedene u Prilogu I. Ugovorima, uz izuzetak proizvoda ribarstva i akvakulture kako su definirani u zakonodavnim aktima Unije o zajedničkoj organizaciji tržištâ proizvoda ribarstva i akvakulture.

2. Poljoprivredni proizvodi definirani u stavku 1. dijele se na sljedeće sektore, kao što je navedeno u odgovarajućim dijelovima Priloga I.:

[…]

(h) lan i konoplja, dio VIII.;

[…]”

21 U Prilogu I. dijelu VIII. toj uredbi u popisu proizvoda iz njezina članka 1. stavka 2. navodi se među ostalim „Prava konoplja (*Cannabis sativa L.*) sirova ili prerađena, ali nepredena; kučina i otpatci od konoplje (uključujući otpadnu pređu i rastrgane tekstilne materijale)”.

22 U članku 189. navedene uredbe, koji sadržava posebne odredbe o uvozu prave konoplje, određuje se:

„1. Sljedeći se proizvodi mogu uvesti u Uniju jedino ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) sirova prava konoplja obuhvaćena oznakom KN 5302 10 00 koja ispunjava uvjete iz članka 32. stavka 6. i članka 35. stavka 3. Uredbe (EU) br. 1307/2103;

(b) sjeme sorti konoplje namijenjeno sjetvi obuhvaćeno oznakom KN ex 1207 99 20, popraćeno dokazom da razina tetrahidrokanabinola dotične sorte ne premašuje razinu koja je utvrđena u skladu s člankom 32. stavkom 6. i člankom 35. stavkom 3. Uredbe [br. 1307/2013];

(c) sjeme konoplje koje nije namijenjeno sjetvi, obuhvaćeno oznakom KN 1207 99 91, koje uvoze isključivo uvoznici odobreni od strane države članice kako bi se osiguralo da takvo sjeme nije namijenjeno sjetvi.

2. Ovaj se članak primjenjuje ne dovodeći u pitanje restriktivnija pravila koja donesu države članice u skladu s UFEU-om i obvezama koje proizlaze iz [Sporazuma o poljoprivredi (SL 1994., L 336, str. 22.) iz Priloga 1. A Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (SL 1994., L 336, str. 3.), koji je u ime Europske zajednice odobren člankom 1. stavkom 1. prvom alinejom Odluke Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986. – 1994.) (SL 1994., L 336, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 3.)].”

Francusko pravo

Zakonik o javnom zdravlju

23 U članku L. 5132-1 Zakonika o javnom zdravlju, u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakonik o javnom zdravlju), određuje se:

„Otrovnim tvarima smatraju se:

[…]

2. Opojne droge

3. Psihotropne tvari

[…]

‚Tvari’ znači kemijski elementi i njihovi spojevi onako kako se pojavljuju u prirodi ili kako su industrijski proizvedeni, eventualno uključujući sve aditive potrebne za njihovo stavljanje na tržište.

[…]”

24 Članak L. 5132-8 prvi stavak Zakonika o javnom zdravlju glasi:

„Proizvodnja, izrada, prijevoz, uvoz, izvoz, posjedovanje, stavljanje u ponudu, prodaja, kupnja i upotreba biljaka, tvari ili pripravaka koji su klasificirani kao otrovni podliježu uvjetima utvrđenima dekretima Conseil d’État (Državno vijeće, Francuska).”

25 Člankom R. 5132-86 stavcima 1. i 2. Zakonika o javnom zdravlju propisuje se:

„I. – Zabranjena je proizvodnja, izrada, prijevoz, uvoz, izvoz, posjedovanje, stavljanje u ponudu, prodaja, kupnja i upotreba:

1. Kanabisa, njegove biljke i smole, proizvoda koji ga sadržavaju ili proizvoda dobivenih od kanabisa, njegove biljke ili smole;

2. Tetrahidrokanabinola, osim delta-9-tetrahidrokanabinola, njihovih estera, etera, soli i soli navedenih derivata i proizvoda koji ih sadržavaju.

II. – Odstupanja od prethodno navedenih odredbi mogu se odobriti u svrhu istraživanja i nadzora te proizvodnje derivata koje je odobrio glavni direktor Nacionalne agencije za sigurnost lijekova i zdravstvenih proizvoda.

Uzgoj, uvoz, izvoz i industrijsko te komercijalno korištenje sorti kanabisa koje nemaju opojna svojstva ili proizvoda koji sadržavaju takve sorte mogu se odobriti na prijedlog glavnog direktora agencije odlukom ministara zaduženih za poljoprivredu, carinu, industriju i zdravstvo.”

Odluka od 22. kolovoza 1990.

26 U članku 1. odluke od 22. kolovoza 1990. o primjeni članka R. 5132-86 Zakonika o javnom zdravlju na kanabis (JORF od 4. listopada 1990., str. 12041.), u verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: odluka od 22. kolovoza 1990.), određuje se:

„U smislu članka R. 5181 tog zakonika dopušteni su uzgoj, uvoz, izvoz i industrijsko te komercijalno korištenje (vlakna i sjeme) sorta *Cannabis sativa L.* koje ispunjavaju sljedeće kriterije:

– te sorte ne sadržavaju više od 0,20 % delta-9-tetrahidrokanabinola;

– utvrđivanje sadržaja delta-9-tetrahidrokanabinola i uzimanje uzoraka radi tog utvrđivanja izvršava se prema metodi [Unije] predviđenoj u prilogu.

[…]”

Okružnica od 23. srpnja 2018.

27 U okružnici Ministarstva pravosuđa od 23. srpnja 2018. o pravnom uređenju koje se primjenjuje na ustanove koje na prodaju nude proizvode dobivene od kanabisa (*coffee shops*) (2018/F/0069/FD2) (u daljnjem tekstu: okružnica od 23. srpnja 2018.) odluka od 22. kolovoza 1990. tumači se na sljedeći način:

„Uzgoj prave konoplje, njezin uvoz, izvoz i upotreba stoga su dopušteni samo ako:

– biljka potječe od jedne od sorta *Cannabis sativa L.* koje su predviđene odlukom [od 22. kolovoza 1990.],

– koriste se samo vlakna i sjeme biljke,

– sama biljka sadržava manje od 0,20 % delta 9-tetrahidrokanabinola.

Suprotno argumentu koji ponekad iznose ustanove koje na prodaju nude proizvode na bazi kanabidiola, odobreni sadržaj delta-9-tetrahidrokanabinola od 0,20 % primjenjuje se na biljku kanabisa, a ne na gotov proizvod koji se iz toga dobiva.

[…]

Valja pojasniti da se kanabidiol uglavnom nalazi u listovima i cvijeću biljke, a ne u vlaknima i sjemenu. Stoga se, u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, dobivanje kanabidiola u uvjetima koji su u skladu sa Zakonikom o javnom zdravlju ne čini mogućim.

[…]”

Glavni postupak i prethodno pitanje

28 Osobe BS i CA bivši su direktori društva Catlab SAS koje je osnovano 2014. radi stavljanja na tržište proizvoda Kanavape, kompleta alpha-cat za analizu kvalitete kanabidiola (CBD) i ulja prave konoplje. Kanavape je elektronička cigareta čija tekućina sadržava CBD i čija se distribucija trebala odvijati internetom i mreže prodavača elektroničkih cigareta. CBD se uglavnom dobiva iz biljke *Cannabis sativa* ili „prave konoplje” jer ta sorta prirodno sadržava visoku razinu CBD-a, dok sadržava nisku stopu tetrahidrokanabinola (u daljnjem tekstu: THC).

29 CBD korišten u proizvodu Kanavape proizveden je u Češkoj Republici uporabom cijele biljke *Cannabis sativa* koja je tamo i uzgojena. Društvo Catlab koje ga je pakiralo u punjenja elektroničkih cigareta uvezlo ga je u Francusku.

30 Nakon informativne kampanje u svrhu promoviranja početka prodaje proizvoda Kanavape koju je društvo Catlab vodilo u 2014. otvorena je istraga te je pokrenut postupak pred Državnom agencijom za sigurnost lijekova i zdravstvenih proizvoda (ANSM).

31 ANSM-ov laboratorij analizirao je punjenja proizvoda Kanavape prisutna na tržištu i, iako su se mogle utvrditi značajne razlike u pogledu sadržaja CBD-a u tim punjenjima, stopa THC-a prisutna u ispitanim proizvodima i dalje je bila niža od zakonom dopuštenog praga. ANSM je u srpnju 2016., nakon sastanka njegova povjerenstva za opojne droge i psihotropne tvari, naveo da proizvod Kanavape ne smatra „lijekom”.

32 Presudom od 8. siječnja 2018. tribunal correctionnel de Marseille (Sud za lakša kaznena djela u Marseilleu, Francuska) proglasio je, među ostalim, osobe BS i CA krivima za više kaznenih djela, među kojima za povredu propisa o otrovnim tvarima. Tužiteljima u glavnom postupku izrečena je uvjetna kazna zatvora u visini od 18 odnosno 15 mjeseci kao i novčana kazna u iznosu od 10 000 eura svakome. U građanskoj parnici naloženo im je solidarno plaćanje 5000 eura na ime naknade štete koju je pretrpio Conseil national de l’ordre des pharmaciens (CNOP) i 600 eura na temelju Zakona o kaznenom postupku.

33 Tužitelji u glavnom postupku podnijeli su 11. odnosno 12. siječnja 2018. žalbu protiv te presude pred cour d’appel d’Aix-en-Provence (Žalbeni sud u Aix-en-Provenceu). Pred sudom koji je uputio zahtjev oni osobito tvrde da je zabrana stavljanja na tržište CBD-a dobivenog iz cijele biljke *Cannabis sativa* protivno pravu Unije.

34 Sud koji je uputio zahtjev objašnjava da CBD nema „priznate psihoaktivne učinke”. Naime, napominje da je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) u izvješću za 2017. preporučila njegovo uklanjanje s popisa zabranjenih stimulansa, da CBD kao takav nije naveden u Jedinstvenoj konvenciji, da je ANSM 25. lipnja 2015. zaključio da ne postoje dovoljni podaci da ga se klasificira kao „štetnog” i, naposljetku, da je stručnjak imenovan u okviru kaznene istrage koja je dovela do kaznenog progona protiv tužiteljâ

u glavnom postupku zaključio da CBD „slabo ili uopće ne utječe na središnji živčani sustav”. Osim toga, CBD se izričito ne navodi u tekstovima koji se primjenjuju na industrijsku konoplju ni u onima koji se odnose na kanabis koji je opojna droga.

35 Međutim, budući da je CBD prisutan u proizvodu Kanavape dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, on se treba smatrati proizvodom dobivenim iz dijelova te biljke, osim sjemena i vlakana, čije stavljanje na tržište u skladu s člankom 1. odluke od 22. kolovoza 1990., kako je protumačen okružnicom od 23. srpnja 2018., nije dopušteno.

36 U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev pita se je li ta odredba u skladu s pravom Unije s obzirom na to da je smatrao da se „prava konoplja (*Cannabis sativa*) sirova, prerađena, trta, češljana ili na drugi način obrađena, ali nepredena; kučina i otpaci (uključujući rastrgane tekstilne materijale)” nalazi u poglavlju 57. nomenklature HS-a na koje se upućuje u Prilogu I. Ugovorima i da je stoga treba smatrati poljoprivrednim proizvodom u smislu članka 38. UFEU-a kojim se uspostavlja unutarnje tržište koje se temelji na slobodnom kretanju robe.

37 Čini mu se da se, s obzirom na to da je razina THC-a u pravoj konoplji koja se zakonito stavlja na tržište u drugim državama članicama niža od 0,2 %, kao što je to slučaj u glavnom predmetu, CBD ne može smatrati „drogom”. Naime, u skladu s presudama od 26. listopada 1982., Wolf (221/81, EU:C:1982:363) i od 28. ožujka 1995., Evans Medical i Macfarlan Smith (C-324/93, EU:C:1995:84), samo se proizvod čija je štetnost dokazana ili općenito priznata i čiji su uvoz i stavljanje na tržište zabranjeni u svim državama članicama može tako kvalificirati.

38 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da su uredbe br. 1307/2013 i 1308/2013 primjenjive na pravu konoplju.

39 Osim toga, iako se člankom 189. Uredbe br. 1308/2013 pod određenim uvjetima dopušta uvoz sirove prave konoplje i određuju ograničenja koja se odnose na određeno sjeme, taj članak 189. „se primjenjuje ne dovodeći u pitanje strože odredbe država članica u skladu s [UFEU-om] i obvezama koje proizlaze iz [Sporazuma o poljoprivredi iz Priloga 1.A Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije]”.

40 U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev smatra da nisu ispunjeni kumulativni uvjeti koje je Sud postavio kako bi se smatralo da je „restriktivnija” nacionalna mjera u smislu navedenog članka 189. u skladu s UFEU-om.

41 Naime, čini mu se da je cilj javnog zdravlja već uzet u obzir u Uredbi br. 1308/2013 s obzirom na to da se tom uredbom njezino područje primjene ograničava samo na sorte za koje postoje jamstva u pogledu sadržaja opojnih tvari i da se njome, s jedne strane, utvrđuje ograničenje u vezi sa sjemenom i, s druge strane, razina od 0,2 % za sadržaj THC-a u pravoj konoplji.

42 Osim toga, smatra da se na načelo proporcionalnosti ne može pozivati jer se u okružnici od 23. srpnja 2018. Francuska Republika, kako bi opravdala zabranu CBD-a prirodnog podrijetla, poziva na zabranu koja se ne može proširiti na stavljanje na tržište sintetičkog CBD-a istovjetnih svojstava i učinaka.

43 U tim je okolnostima cour d’appel d’Aix-en-Provence (Žalbeni sud u Aix-en-Provenceu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li uredbe br. 1307/2013 i 1308/2013 kao i načelo slobodnog kretanja robe tumačiti na način da derogatorne odredbe uvedene odlukom od 22. kolovoza 1990., time što ograničavaju uzgoj prave konoplje, njezinu industrijalizaciju i stavljanje na tržište samo na vlakna i sjeme, nameću ograničenje koje nije u skladu s pravom [Unije]?”

O prethodnom pitanju

44 Iako sud koji je uputio zahtjev u tekstu svojeg pitanja navodi ograničenje „uzgoja prave konoplje, njezine industrijalizacije i stavljanja na tržište samo na vlakna i sjeme”, iz njegovih vlastitih objašnjenja proizlazi da je postavljeno pitanje relevantno za glavni predmet samo u dijelu u kojem se odnosi na usklađenost s pravom Unije nacionalnog propisa kojim se zabranjuje stavljanje na tržište CBD-a kada je on dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo iz njezinih vlakana i sjemena.

45 Stoga valja smatrati da svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li uredbe br. 1307/2013 i 1308/2013 te članke 34. i 36. UFEU-a tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis u dijelu u kojem se njime zabranjuje stavljanje na tržište CBD-a kada je on dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo iz njezinih vlakana i sjemena.

Tumačenje uredbi br. 1307/2013 i 1308/2013

46 Područje primjene Uredbe br. 1308/2013 definirano je u njezinu članku 1. stavku 1. tako da se odnosi na uspostavljanje zajedničke organizacije tržištâ poljoprivrednih proizvoda, što podrazumijeva sve proizvode navedene u Prilogu I. Ugovorima uz izuzetak proizvoda ribarstva i akvakulture kako su oni definirani u zakonodavnim aktima Unije o zajedničkoj organizaciji tržištâ proizvoda ribarstva i akvakulture.

47 Kada se odredbama Uredbe br. 1307/2013 upućuje na poljoprivredne proizvode, u skladu s njezinim člankom 4. stavkom 1. točkom (d), one se odnose na proizvode, uz izuzetak proizvoda ribarstva, navedene u Prilogu I. Ugovorima i pamuk.

48 U tom pogledu valja pojasniti da Prilog I. Ugovorima na koji se upućuje tim odredbama sadržava, među ostalim, upućivanje na tarifni broj 57.01 nomenklature HS-a, koji je postao njezin tarifni broj 53.02. Tim tarifnim brojem obuhvaćena je „prava konoplja (*Cannabis sativa*) sirova, prerađena, trta, češljana ili na drugi način obrađena, ali nepredena; kučina i otpaci, uključujući rastrgane tekstilne materijale”.

49 U skladu s napomenama s objašnjenjem HS-a, koje značajno doprinose tumačenju dosega različitih tarifnih brojeva, ali koje nemaju obvezujuću pravnu snagu (presuda od 13. rujna 2018., Vision Research Europe, C-372/17, EU:C:2018:708, t. 23.), tarifni broj 53.02 obuhvaća „sirovu pravu konoplju, kako je dobivena čupanjem, gratinirana ili ne”, „močenu pravu konoplju, čija se vlakna, djelomično odvojena od drvenog dijela biljke, još uvijek za njega drže”, „trtu pravu konoplju, odnosno samu kučinu, sastavljenu od snopova vlakana (tekstilna vlakna) ponekad duljih od 2 m”, „kučinu od prave konoplje, češljanu ili na drugi način obrađenu za predenje (ali nepredenu), obično u obliku vrpci ili pramenova” i „nitastu kučinu i otpatke od prave konoplje”.

50 Osoba CA je tvrdila, a da joj druge zainteresirane osobe u postupku pred Sudom nisu proturječile, da je CBD o kojem je riječ u glavnom postupku dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa* postupkom ekstrakcije ugljičnog dioksida (CO_2).

51 Stoga taj proizvod nije, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 35. svojeg mišljenja, izrađen od sirove prave konoplje jer ne potječe od čupanja ni od močene ili trte prave konoplje ili kučine, s obzirom na to da postupak ekstrakcije ne podrazumijeva odvajanje vlakana od ostatka biljke.

52 Suprotno onomu što tvrde tužitelji u glavnom postupku, valja slijedom navedenog zaključiti da se ne može smatrati da je CBD koji je dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa* obuhvaćen tarifnim brojem 57.01 nomenklature HS-a, koji je postao njezin broj 53.02, iz Priloga I. Ugovorima.

53 S obzirom na navedeno, valja primijetiti da poglavlje 29. nomenklature HS-a obuhvaća organske kemijske proizvode i da njegov tarifni broj 29.32 obuhvaća isključivo heterocikličke spojeve samo s heteroatomom ili heteroatomima kisika, kojima, među ostalim, pripada THC, kanabinoid poput CBD-a.

54 U skladu s napomenama s objašnjenjem HS-a poglavljem 29. nomenklature HS-a obuhvaćeni su spojevi određenog kemijskog sastava koji su prikazani zasebno, pri čemu su ti spojevi tvari sastavljene od jedne vrste molekula čiji je sastav određen stalnim odnosom između njihovih elemenata, koji se mogu prikazati jedinstvenim strukturalnim dijagramom i koji mogu sadržavati nečistoće.

55 Stoga, budući da je proizvod o kojem je riječ u glavnom postupku predstavljen na način da ne sadržava nijedan drugi spoj osim CBD-a, izuzev nečistoća, on je obuhvaćen tarifnim brojem 29.32 nomenklature HS-a.

56 Iz prethodno navedenog proizlazi da se, s obzirom na to da se u popisu poljoprivrednih proizvoda iz Priloga I. Ugovorima ne navodi tarifni broj 29.32 nomenklature HS-a, CBD koji je prisutan u cijeloj biljci *Cannabis sativa* ne može smatrati poljoprivrednim proizvodom i stoga proizvodom na koji se odnose uredbe br. 1307/2013 i 1308/2013.

57 Naime, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 36. svojeg mišljenja, njima su obuhvaćeni samo proizvodi iz članka 4. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 1307/2013 i članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1308/2013.

58 U tim okolnostima valja zaključiti da uredbe br. 1307/2013 i 1308/2013 treba tumačiti na način da se ne primjenjuju na CBD.

Tumačenje članaka 34. i 36. UFEU-a

59 Najprije valja podsjetiti da je s obzirom na to da je štetnost opojnih droga, uključujući opojne droge na bazi prave konoplje kao što je kanabis, općenito priznata, njihovo stavljanje na tržište zabranjeno u svim državama članicama, uz iznimku strogo kontrolirane trgovine radi uporabe u medicinske i znanstvene svrhe (presuda od 16. prosinca 2010., Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, t. 36.).

60 Ta je pravna situacija u skladu s različitim međunarodnim instrumentima u kojima su države članice sudjelovale ili kojima su pristupile, kao što su Jedinstvena konvencija i Konvencija o psihotropnim tvarima. Mjere koje su njima predviđene kasnije su ojačane i nadopunjene Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv nezakonite trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima potpisanom u Beču 20. prosinca 1988. (*Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda*, sv. 1582., br. 1-27627), čije su stranke sve države članice i Unija. Navedena pravna situacija također je opravdana s obzirom na pravo Unije, konkretnije s obzirom na Okvirnu odluku 2004/757 i članak 71. stavak 1. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma (vidjeti u tom smislu presudu od 16. prosinca 2010., Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, t. 37. do 40.).

61 Iz toga proizlazi da su opojne droge koje se ne distribuiraju kanalima koje nadležna tijela strogo nadziru radi uporabe u medicinske i znanstvene svrhe po samoj svojoj naravi obuhvaćene zabranom uvoza i nuđenja na prodaju na državnom području svih država članica (presuda od 16. prosinca 2010., Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, t. 41.).

62 Budući da je uvođenje opojnih droga koje se ne distribuiraju tako strogo nadziranim kanalima u gospodarske i poslovne kanale Unije zabranjeno, osobe koje na tržište stavljaju te proizvode ne mogu se pozivati na primjenu sloboda kretanja ili načela nediskriminacije u pogledu djelatnosti koja se sastoji od stavljanja na tržište kanabisa (presuda od 16. prosinca 2010., Josemans, C-137/09, EU:C:2010:774, t. 42.).

63 Stoga valja utvrditi je li CBD o kojem je riječ u glavnom postupku opojna droga u smislu sudske prakse navedene u točkama 59. do 62. ove presude.

64 U tom pogledu valja istaknuti da se na tu tvar ne odnosi Konvencija o psihotropnim tvarima ni Zajednička akcija 97/396 na koje se upućuje u članku 1. točki 1. podtočki (b) Okvirne odluke 2004/757.

65 Stoga valja utvrditi odnosi li se na CBD o kojem je riječ u glavnom postupku Jedinstvena konvencija na koju se upućuje u članku 1. točki 1. podtočki (a) Okvirne odluke 2004/757 i na koju se također odnosi članak 71. stavak 1. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma.

66 Što se tiče tumačenja međunarodne konvencije kao što je Jedinstvena konvencija, valja podsjetiti na to da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, međunarodni ugovor treba tumačiti s obzirom na izraze koje sadržava kao i s obzirom na njegove ciljeve. Članak 31. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969. (*Zbornik međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda*, sv. 1155., str. 331.) i članak 31. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora između država i međunarodnih organizacija ili između međunarodnih organizacija od 21. ožujka 1986. (*Službeni dokumenti Konferencije Ujedinjenih naroda o pravu međunarodnih ugovora između država i međunarodnih organizacija ili između međunarodnih organizacija*, sv. II., str. 91.), koji u tom smislu utjelovljuju opće međunarodno običajno pravo, u tom pogledu određuju da se ugovor mora tumačiti u dobroj vjeri, prema uobičajenom smislu izraza iz ugovora u njihovu kontekstu i u svjetlu predmeta i svrhe ugovora (vidjeti u tom smislu presudu od 10. siječnja 2006., IATA i ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, t. 40.).

67 Iz preambule Jedinstvene konvencije proizlazi da stranke izražavaju, među ostalim, zabrinutost za fizičko i mentalno zdravlje ljudi kao i svijest o njihovoj dužnosti da spriječe i da se bore protiv ovisnosti o drogama.

68 U skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (j) Jedinstvene konvencije izraz „opojna droga” znači svaku tvar iz tablica I. i II. te konvencije, bilo da je ona prirodna ili sintetička. U tablici I. navedene konvencije nalaze se, među ostalim, kanabis, smola kanabisa, ekstrakti i tinkture kanabisa.

69 Osim toga, izrazi „kanabis” i „biljka kanabisa” definirani su u članku 1. stavku 1. točkama (b) i (c) Jedinstvene konvencije kao „cvjetonosni ili plodonosni vrhovi biljke kanabisa (osim sjemena i lišća bez vrhova) s kojih nije uklonjena smola, bez obzira na njihovu upotrebu” i kao „svaka biljka vrste kanabis”.

70 U ovom slučaju, iz elemenata spisa kojima Sud raspolaže proizlazi da je CBD o kojem je riječ u glavnom postupku dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo iz njezina sjemena i lišća, uz iznimku njezinih cvjetonosnih ili plodonosnih vrhova.

71 U tim okolnostima točno je da bi doslovno tumačenje odredbi Jedinstvene konvencije moglo dovesti do zaključka da je CBD, u mjeri u kojoj se dobiva iz biljke vrste kanabis i u kojoj se koristi ta cijela biljka, uključujući njezine cvjetonosne ili plodonosne vrhove, ekstrakt kanabisa u smislu tablice I. te konvencije i, stoga, „opojna droga” u smislu članka 1. stavka 1. točke (j) navedene konvencije.

72 Međutim, valja istaknuti da iz elemenata spisa kojima Sud raspolaže i koji su sažeti u točki 34. ove presude proizlazi da CBD o kojem je riječ u glavnom postupku na temelju dostupnih znanstvenih podataka nema psihotropni i štetni učinak na zdravlje ljudi. Osim toga, prema tim elementima spisa sorta kanabisa iz koje je ta tvar dobivena, a koja je zakonito uzgojena u Češkoj Republici, ima sadržaj THC-a koji ne prelazi 0,2 %.

73 Kao što to proizlazi iz točke 67. ove presude, Jedinstvena konvencija temelji se, među ostalim, na cilju zaštite fizičkog i mentalnog zdravlja ljudi. Stoga taj cilj valja uzeti u obzir prilikom tumačenja odredbi te konvencije.

74 Takav se pristup tim više nameće jer tumačenje komentara Jedinstvene konvencije koje je objavila Organizacija Ujedinjenih naroda u vezi s definicijom „kanabisa” za potrebe te konvencije dovodi do zaključka da je, s obzirom na opći cilj i duh navedene konvencije, ta definicija neraskidivo povezana sa stanjem znanstvenih spoznaja o štetnosti proizvoda dobivenih od kanabisa za zdravlje ljudi. Primjera radi, tako iz tih komentara osobito proizlazi da je isključenje iz definicije kanabisa iz članka 1. stavka 1. točke (b) te konvencije cvjetonosnih ili plodonosnih vrhova čija je smola uklonjena bilo opravdano okolnošću da ti vrhovi u načelu sadržavaju samo zanemarivu količinu psihoaktivnih tvari.

75 S obzirom na te elemente, koje treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev, valja smatrati da bi, s obzirom na to da CBD prema trenutačnom stanju znanstvenih spoznaja navedenih u točki 34. ove presude u načelu ne sadržava psihoaktivne tvari, općem cilju i duhu Jedinstvene konvencije bilo protivno da ga se uključi u definiciju „opojnih droga” u smislu te konvencije kao ekstrakt kanabisa.

76 Iz toga slijedi da CBD o kojem je riječ u glavnom postupku nije opojna droga u smislu Jedinstvene konvencije.

77 Osim toga, valja još dodati da je, kao što je to istaknula Komisija, CBD o kojem je riječ u glavnom postupku zakonito proizveden i stavljen na tržište u Češkoj Republici.

78 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja zaključiti da su članci 34. i 36. UFEU-a primjenjivi na CBD o kojem je riječ u glavnom postupku.

79 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je slobodno kretanje robe među državama članicama temeljno načelo UFEU-a koje svoj izražaj nalazi u zabrani iz članka 34. UFEU-a količinskih ograničenja uvoza među državama članicama i svih mjera s istovrsnim učinkom (presuda od 18. lipnja 2019., Austrija/Njemačka, C-591/17, EU:C:2019:504, t. 119.).

80 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, zabrana mjera s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja uvoza iz članka 34. UFEU-a odnosi se na sve mjere država članica koje mogu izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno ometati trgovinu unutar Unije (presuda od 18. lipnja 2019., Austrija/Njemačka, C-591/17, EU:C:2019:504, t. 120.).

81 Nadalje, mjera – iako nema za cilj ili posljedicu nepovoljnije postupanje s proizvodima iz drugih država članica – također ulazi u pojam „mjera s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja” u smislu članka 34. UFEU-a ako sprečava pristup tržištu jedne države članice proizvodima iz drugih država članica (presuda od 18. lipnja 2019., Austrija/Njemačka, C-591/17, EU:C:2019:504, t. 121.).

82 U ovom slučaju nije sporno da je zabrana stavljanja na tržište CBD-a zakonito proizvedenog u drugoj državi članici, kada je on dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo njezinih vlakana i sjemena, mjera s istovrsnim učinkom kao količinska ograničenja u smislu članka 34. UFEU-a.

83 Međutim, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se takva mjera može opravdati jednim od razloga općeg interesa navedenih u članku 36. UFEU-a ili važnim zahtjevima. I u jednom i u drugom slučaju nacionalna mjera mora biti prikladna za osiguranje ostvarenja cilja kojem se teži i ne smije ići preko onoga što je nužno za njegovo postizanje (presuda od 18. lipnja 2019., Austrija/Njemačka, C-591/17, EU:C:2019:504, t. 122.).

84 Osim toga, mjera ograničavanja može se smatrati prikladnom za jamčenje ostvarenja predviđenog cilja samo ako istinski osigurava njegovo ostvarenje na dosljedan i sustavan način (presuda od 23. prosinca 2015., Scotch Whisky Association i dr., C-333/14, EU:C:2015:845, t. 37.).

85 Budući da Francuska Republika tvrdi da je cilj njezina propisa kojim se zabranjuje stavljanje na tržište proizvoda dobivenih od dijelova biljke *Cannabis sativa* koji nisu njezina vlakana i sjeme zaštita javnog zdravlja iz članka 36. UFEU-a, valja podsjetiti na to da zdravlje i život ljudi zauzimaju prvo mjesto

među dobrima i interesima zaštićenima UFEU-om te da je na državama članicama da odluče o razini zaštite javnog zdravlja koju žele ostvariti i načinu na koji će to postići. Budući da se to može razlikovati od jedne države članice do druge, državama članicama valja priznati marginu prosudbe (presuda od 19. listopada 2016., Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, EU:C:2016:776, t. 30.).

86 Takva diskrecijska ovlast u vezi sa zaštitom javnog zdravlja osobito je važna kada se pokaže da u kontekstu dosadašnjih znanstvenih istraživanja i dalje postoje opasnosti u vezi s određenim tvarima koje potrošači koriste (vidjeti u tom smislu presudu od 28. siječnja 2010., Komisija/Francuska, C-333/08, EU:C:2010:44, t. 86.).

87 Budući da se u članku 36. UFEU-a predviđa iznimka od uskog tumačenja slobodnog kretanja robe unutar Unije, na nacionalnim je tijelima koja se na njega pozivaju da u svakom pojedinom slučaju dokažu, uzimajući u obzir rezultate međunarodnog znanstvenog istraživanja, da su njihovi propisi nužni za učinkovitu zaštitu interesa navedenih u toj odredbi i, osobito, da stavljanje na tržište predmetnih proizvoda predstavlja stvaran rizik za javno zdravlje koji se mora temeljito ocijeniti (presuda od 28. siječnja 2010., Komisija/Francuska, C-333/08, EU:C:2010:44, t. 87. i t. 88.).

88 Odluka o zabrani stavljanja na tržište koja, osim toga, predstavlja najrestriktivniju prepreku trgovini proizvodima koji su zakonito proizvedeni i stavljeni na tržište u drugim državama članicama, može se donijeti samo ako se pokaže da je navodni stvarni rizik za javno zdravlje u dovoljnoj mjeri dokazan na temelju najnovijih znanstvenih podataka dostupnih na dan donošenja takve odluke. U tom kontekstu, cilj procjene rizika koju je država članica dužna provesti je ocjena stupnja vjerojatnosti negativnih učinaka uporabe zabranjenih proizvoda na ljudsko zdravlje i ozbiljnosti njezinih mogućih učinaka (presuda od 28. siječnja 2010., Komisija/Francuska, C-333/08, EU:C:2010:44, t. 89.).

89 Prilikom izvršavanja svojih diskrecijskih ovlasti u vezi sa zaštitom javnog zdravlja države članice moraju poštovati načelo proporcionalnosti. Sredstva koja odaberu moraju stoga biti ograničena na ono što je stvarno nužno za zaštitu javnog zdravlja, moraju biti proporcionalna zadanom cilju koji se nije mogao postići mjerama kojima se manje ograničava trgovina unutar Zajednice (presuda od 28. siječnja 2010., Komisija/Francuska, C-333/08, EU:C:2010:44, t. 90.).

90 Procjena koju je država članica dužna provesti doista može otkriti visok stupanj znanstvene i praktične nesigurnosti u tom pogledu. Takva nesigurnost, neodvojiva od pojma predostrožnosti, utječe na opseg diskrecijske ovlasti države članice i tako se odražava na načine primjene načela proporcionalnosti. U takvim okolnostima mora se priznati da država članica na temelju načela predostrožnosti može primijeniti zaštitne mjere a da ne mora čekati da se u cijelosti pokaže izvjesnost i ozbiljnost tih rizika. Međutim, procjena rizika ne može se temeljiti na pukim hipotetskim razmatranjima (presuda od 28. siječnja 2010., Komisija/Francuska, C-333/08, EU:C:2010:44, t. 91.).

91 Pravilna primjena načela predostrožnosti pretpostavlja, kao prvo, utvrđivanje potencijalno negativnih posljedica za zdravlje predloženog korištenja proizvoda čije je stavljanje na tržište zabranjeno i, kao drugo, sveobuhvatnu procjenu rizika za zdravlje koja se temelji na najpouzdanijim dostupnim znanstvenim podacima i najnovijim rezultatima međunarodnih istraživanja (presuda od 28. siječnja 2010., Komisija/Francuska, C-333/08, EU:C:2010:44, t. 92.).

92 Načelo predostrožnosti opravdava donošenje ograničavajućih mjera, pod uvjetom da su te mjere nediskriminatorne i objektivne, kada se pokaže nemogućim sa sigurnošću utvrditi postojanje ili doseg navodnog rizika zbog nedovoljnih, neuvjerljivih ili nepreciznih rezultata provedenih studija, a u slučaju njegova ostvarenja postoji vjerojatnost nastanka stvarne štete za javno zdravlje (presuda od 28. siječnja 2010., Komisija/Francuska, C-333/08, EU:C:2010:44, t. 93.).

93 Točno je da je s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 83. do 92. ove presude na sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni je li zabrana stavljanja na tržište CDB-a zakonito proizvedenog u drugoj državi članici, kada je on dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo iz njezinih vlakana i

sjemena, prikladna za osiguranje ostvarenja cilja zaštite javnog zdravlja i prekoračuje li se njome ono što je nužno za njegovo postizanje. Međutim, na Sudu je da mu pruži sve potrebne informacije kako bi ga usmjerio u donošenju te ocjene.

94 Što se tiče ocjene je li ta zabrana prikladna za osiguranje ostvarenja cilja zaštite javnog zdravlja, valja istaknuti da je na raspravi utvrđeno da navedena zabrana ne utječe na stavljanje na tržište sintetičkog CBD-a koji ima svojstva istovjetna svojstvima CBD-a koji je dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa* i koji bi se mogao koristiti kao zamjena za potonji. Na sudu koji je uputio zahtjev jest da provjeri tu okolnost koja, ako se pokaže istinitom, može upućivati na to da propis u glavnom postupku nije prikladan za postizanje tog cilja na dosljedan i sustavan način.

95 Kad je riječ o potrebi zabrane stavljanja na tržište CBD-a kada je potonji dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo iz njezinih vlakana i sjemena, valja navesti da Francuska Republika nije dužna dokazati da je opasno svojstvo takvog proizvoda istovjetno onomu opojnih droga kao što su tvari navedene u tablicama I. i II. Jedinstvene konvencije. Ipak, na sudu koji je uputio zahtjev jest da ocijeni dostupne znanstvene podatke koji su mu podneseni kako bi se, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 88. do 92. ove presude i uzimajući u obzir razmatranja iz njezine točke 72., uvjerio da se navodni stvarni rizik za javno zdravlje ne temelji samo na hipotetskim razmatranjima.

96 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članke 34. i 36. UFEU-a treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se zabranjuje stavljanje na tržište CBD-a zakonito proizvedenog u drugoj državi članici kada je on dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo iz njezinih vlakana i sjemena, osim ako je taj propis prikladan za osiguranje ostvarenja cilja zaštite javnog zdravlja i njime se ne prelazi ono što je nužno za njegovo ostvarenje. Uredbe br. 1307/2013 i 1308/2013 treba tumačiti na način da se one ne primjenjuju na takav propis.

Troškovi

97 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članke 34. i 36. UFEU-a treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se zabranjuje stavljanje na tržište kanabidiola (CBD) zakonito proizvedenog u drugoj državi članici kada je on dobiven iz cijele biljke *Cannabis sativa*, a ne samo iz njezinih vlakana i sjemena, osim ako je taj propis prikladan za osiguranje ostvarenja cilja zaštite javnog zdravlja i njime se ne prelazi ono što je nužno za njegovo ostvarenje. Uredbu (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 i Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 treba tumačiti na način da se one ne primjenjuju na takav propis.

Potpisi